

SOBRE EL PROCES DEL DIALEG INTERUANDES (DIR) ...

En un món en el que es valora prioritàriament el criteri quantitatiu i els resultats la trobada celebrada del 29 d'abril al 2 de maig de 2004 entre ruandesos pertanyents a les dues ètnies majoritàries –hutús i tutsis – no deixa de ser una simple anècdota, si és que se'l té en compte.

En efecte, aquest esdeveniment no ha aplegat a mils de ruandesos, ni tan sols a cents ... tan sols una dotzena de líders d'organitzacions socials, cíviques i de defensa de drets humans provinents de Canadà, els Estats Units d'Amèrica del Nord, Bèlgica, França i Suïssa s'han trobat sota els auspicis de la Fundació S'Olivar d'Estellencs i amb el recolzament de Drets Humans de Mallorca amb la disposició al diàleg.

El resultat del DIR no ha estat tampoc un document extens de mes de cent planes en paper couché que inclogués mils de paraules i paraules amb molt bons propòsits, cents de compromisos impossibles de complir, garanties sense voluntat real d'acomplir-les ... paraules buides de sentit, com estan acostumats a llegir a l'Àfrica Central “els acords de pau” signats de forma manipuladora per les “parts” legítimes i legítimades del conflicte ... el “resultat” ha estat “només” una fulla de paper signada per tots els participants a l'albada del darrer dia després d'hores i hores de diàleg (diürn i nocturn), de superar tot tipus d'obstacles personals, culturals, experiencials, de visió, de mirar-se els ulls, de generar complicitats i, sobre tot, confiança, de compartir l'experiència de sofriment en pròpia carn expressada amb senzillesa, contundència i profunditat, d'apropar-se a aquesta experiència de sofriment de l'altre i, sobre tot, del convenciment experimentat que es pot construir una comunitat social i política constructivament alliberadora dels llasts del passat.

Sí, potser en aquest món és un error no parlar el seu propi llenguatge ... potser es un error optar per la qualitat i el procés, enlloc de la quantitat i el resultat. Aquestes dones i homes s'han centrat en la qualitat del procés que endegaven, reconeixent obertament el que no comparteixen (determinades experiències i visions sobre el passat i la història del seu país) però emprant hores i hores en reconèixer-se com a persones i com a representants de les seves organitzacions i les seves ètnies, trencant anys y anys de desconfiança arrelada en el concient i l'incoscient personal i col·lectiu ruandés, compartint visions de futur acceptades per tots, acceptant compromisos per reproduir i aprofundir aquesta experiència en un procés que tot just acaben de començar.

Els processos sempre requereixen el seu temps i el seu ritme ... però aquest procés els pertany (i no ens pertany a nosaltres, “els occidentals” ... només hem facilitat l'espai i el temps, i els hi hem lliurat en servei i ho continuarem fent si ho volen). No estem acostumats a valorar els processos ... les nostres ments han estat entrenades a jutjar resultats ...

No cercaven només entendre's entre ells, produir un diàleg – dos coneixements – entre les persones que hi participaven ... anhelaven una pau estable per al seu país i per la seva regió (tant malmesa pel deliri criminal i els interessos de les transnacionals i països “democràtics”), anhelaven retornar a la seva terra superant altres “reconciliacions manipulades o tancades en fals” ... quan, quasi al límit del diàleg, una de les persones participants de l'ètnia hutu arriba a expressar sense por que no pot suportar no poder fer

memòria públicament dels seus veïns tutsis massacrats “perque la celebració per la memòria dels tutsis és nomès dels tutsis” i una persona de l’ètnia tutsi arriba a dir que sent com a propi els crims soferts per les persones innocents de l’ètnia hutu ... i sobre tot, quan amb llàgrimes als ulls, expressen que ara sí, ara sí que tenen força per anar a la trobada de les persones de l’altra ètnia, ja no com persones de l’altra ètnia, sinó com a persones ... potser van més enllà de les seves persones i representen un anhel personal i col·lectiu honest i sincer que acaba de començar com a procés i que hauria de servir de catalitzador veritablement transformador...

... si tots plegats, ells i nosaltres, hem optat per la qualitat i pel procés ... nomès l’evolució dels fets ens mostraran les gotes d’aigua de confiança i creativitat dipositades en el cor de tots ...

Jordi Palou-Loverdos

æquitas-Centre de Mediació i Resolució Alternativa de Conflictes